UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

2 Vtrùm remißio creditoris excuset.

urn:nbn:de:hbz:466:1-72459

Visual Library

enim imputare debes, quòd iam ſine ſtatus amiſſione non poſſis ſatisfacere. Secùs eſt, quando infortunium fuit improuiſum. Ita docet Sotus l.4. de Iuſt.q.7.art.4. & Petr. Nauarra ſuprà num.44. Quod eſt notandum pro quibuſdam nobilibus, qui debita ſine fine contrahunt, vt ſupra conditionem ſui ſtatus expendant.

29 *Si ſtatus iniquè partus, non excuſatur.*

Dixi, *Si ſtatum illum iuſtè obtinent*; Quia ſi quis rapinis, vſuris, & ſimilibus fraudibus ad aliquem honorabilem ſtatum perueniſſet, teneretur etiam cum eius amiſſione confeſtim reſtituere, vt communiter docent DD. Ratio eſt; quia hoc non eſt tam ſtatum ſuum amittere, quàm alienum dimittere, & ad ſuum reuerti. Quod eſt valdè notandum pro multis hoc tempore, qui magnis fraudibus repentè diuites & magni euadunt. non enim poſſunt differre reſtitutionem vſque ad mortem; ſed tenentur ſtatim reſtituere, etiam cum dimiſſione ſtatus malè acquiſiti. Hoc tamen intelligendum, niſi debitor iſte paſſim habeatur vir probus & honeſtus, & non poſſit ſubitò ſtatum mutare, niſi de ſuis fraudibus ſe infamet: tunc enim ſenſim poſſet reſtituere; quia periculum infamiæ excuſaret, ne ſtatim teneatur.

Dices, Dimittere ſtatum, ſemper eſt quædam infamia: ergo qui reſtituendo deberet eum dimittere, numquam debet reſtituere.

30 Reſpondeo, Negando antecedens; quando enim paſſim ſcitur ſtatum illum fraudibus comparatum, nulla eſt infamia illum deponere, ſed hoc potiùs bonam famam conciliat, malamque abſtergit. Quando verò putatur iuſtè acquiſitus, tunc interdum dimiſſio ſtatus infamiam parit. nempe ſi homines inde ſuſpicentur iniuſtè conquiſitum fuiſſe.

31 *Si creditor ſimile damnum patiatur.*

Petes, Quid ſi creditor ex dilatione par damnum accepturus ſit in re familiari, vel ſtatu?

Reſp. Tunc teneris ſtatim reſtituere, vt communiter docent Doctores; quia iactura rei familiaris vel ſtatus, non tribuit tantum iuris, quantum extrema vel grauis neceſſitas, nec facit vſum rerum communem. Itaque in cauſa paris damni, potior eſt conditio creditoris.

32 *Diſcrimen inter debita ex delicto, & ex contractu.*

Notanda eſt quædam differentia inter dilationem debitorum ex contractu iuſto, & debitorum ex delicto: quando enim licitè differo ſolutionem eorum quæ ex delicto debeo, teneor compenſare damna, ſi quæ interim eueniant creditori, & lucrum ceſſans ratione dilationis. Ratio eſt; quia iniuſtè fui cauſa, dum accepi rem illam lucri ceſſantis vel damni emergentis; debebam enim aduertere, facilè hoc incommodum ex ea acceptione euenire. Quando autem licitè differo ſolutionem debitorum ex contractu iuſto, tunc probabile eſt, me non teneri compenſare damna, ſi quæ fortè ille interim patiatur. Docet hoc Petrus Nauarr. numero 56. Ratio eſt; quia talis (inquit) non eſt in mora.

33 *Grauis neceſſitas, & amiſſio ſtatus excuſant à compenſatione damni emergentis.*

Quod exiſtimo verum eſſe, ſi debitor inciderit in grauem neceſſitatem, vel in eam inopiam, vt non poſſit ſine amiſſione ſtatus reſtituere: non autem ſi dumtaxat damnũ aliquod pecuniarium eſſet paſſurus, quale creditor patitur. tunc enim ſi ſolutionem differat, vt damnum vitet, debebit creditorem reddere indemnem, quamuis ex contractu debeat. Nam contractus tacito conſenſu videntur ſic intelligendi; vt videlicet poſt terminum tenearis ſoluere, vel damna emergentia compenſare, niſi fortè interim in grauem neceſſitatem incideris, aut in eam inopiam, vt ſi tunc reſtituas, ſtatum tuum retinere nequeas. tunc enim non eſt par creditoris & debitoris neceſſitas. Fortè tamen in cenſibus ſoluendis, illa ſententia locum habere poſſit. nemo enim in his cogitur ad præſtandum damnum creditori obueniens, aut ad lucrum ei ceſſans compenſandum, quando ſine notabili ſuo damno non poteſt ſtatutis terminis ſoluere. Addo, Quando debitum eſt ex delicto, debitorem non teneri de damno emergente vel lucro ceſſante pro eo tempore, quo non poterat reſtituere, niſi coniiciendo ſe in grauem neceſſitatem, vt ex ſuprà dictis colligitur.

DVBITATIO II.

Vtrùm remiſſio creditoris excuſet.

34 *Condonatio creditoris.*

RESpondeo, Sicut dilatio conceſſa à creditore excuſat, ne ſtatim tenearis; ita *remiſſio*, ne vmquam tenearis; eſt communis DD. Caietani v. Reſtit.c.7. Couarr. ad reg. Peccatum, p.2.num.1. Soti lib.4.quæſt.7.a.4. Nauar.c.17.n.45.&c. Ratio eſt; quia ſicut creditor poteſt ius ſuum, quod habet in debitorem, alteri donare; ita etiam ipſi debitori; quod eſt remittere: quia remiſſio eſt quædam donatio. Nec refert, etiamſi debitor non haberet animum reſtituendi; quia etſi peccet, tamen debitum extinguitur, ſi alter liberè remittat. Hîc tamen tres requiruntur conditiones ex communi DD. ſententia.

35 *Primò debet eſſe libera.*

Prima eſt, Vt hæc remiſſio ſit *omnino libera*, id eſt, non extorta metu vel fraude; iuxta ea quæ dicenda ſunt cap.17.dubit.5.& 6. tunc enim etſi fortè aliquo modo ſit valida, tamen ad arbitrium donantis eſt reuocabilis; & donatarius tenetur vim & fraudem tollere, & donatorem in ſuam libertatem reſtituere, vt ratum habeat vel irritum, quod deceptus vel compulſus fecit. *Metu extorta* cenſeretur, ſi expreſsè vel implicitè debitor minaretur creditori, niſi integrè vel ex parte remittat: quod interdum fit, quando potentes debent mechanicis aut mercatoribus. Similiter ſi cogeret eum ſubire multas moleſtias in ſollicitando, ſæpè venire fruſtrà, diu expectare, &c. *Fraus eſſet*, ſi fingeret ſe longè pauperiorem, quàm reuerà ſit. Blanditiæ autem & preces non obſunt, quia non reddunt condonationem inuoluntariam; niſi fortè præter modum eſſent importunæ, ita vt quis mallet ſua pecunia priuari, quàm tanta importunitate ſollicitari. tunc enim remiſſio non valeret in conſcientia; quia cauſa redimendæ iniuſtæ vexationis fieret. Non tamen hîc opus eſt præſentem exhibere pecuniam, vt quidam putant. Imò vt rectè notat Caietanus, expedit vt pauper non offerat diuiti rem debitam, quando petit remiſſionem; quia fortè præſentia rei moueretur ad non condonandum, vel certè eſſet difficilior. faciliùs enim remittimus non habita, quàm ea quæ iam habemus in poteſtate. quandocumque tamen creditor ex ſignis præſumitur non liberè condonaſſe, debitor non liberatur.

36 *Secundò, vt poſſit condonare.*

Secunda conditio eſt, *Vt poſſit condonare*. nemo autem poteſt condonare, niſi qui donare. vnde paterna debita non poteſt filius familias remittere, ſicut nec vxor mariti.

Tertia,

37 Tertia, Vt condonatio *non fiat in caſibus Jure*
Tertiò, vt Ius non reſiſtat condonationi.
exceptis, qui tres inueniuntur. Primus caſus eſt, Si
Epiſcopus vel Archiepiſcopus viſitans Eccleſias,
aliquid accipiat ab eis præter ſumptus, qui neceſſa-
rij ſunt ad victum illis diebus, quibus viſitat: tunc
Epiſcopi viſitantes.
enim tenetur ad eius reſtitutionem intra menſem;
& quidem in duplum, etiamſi libera eis fiat re-
miſſio à dantibus. Quòd ſi intra menſem duplum
non reſtituerint, Archiepiſcopis & Epiſcopis in-
terdictus eſt ingreſſus Eccleſiæ: inferiores autem
ab officio & beneficio ſunt ſuſpenſi, quouſque
grauatis Eccleſiis de duplo huiuſcemodi ſatisfa-
ctionem impendant. Ita habetur cap. Exigit, de
cenſibus & exactionibus, quod eſt Gregor. X. in
Conc. Lugdun. & cap. ſequenti, in 6. quod eſt Bo-
nifacij VIII. quod nonnihil moderatur caput
præcedens; quia permittit, vt ſumptus neceſſarios
recipiant in pecunia, cùm Gregorius ſolùm eſcu-
38 lenta permitteret. Notandum hîc eſt, legem pœ-
Lex pœnalis obligans ante ſententiam.
nalem de duplo obligare ante ſententiam; quod
perrarum eſt, nec vmquam præſumitur, niſi ex
modo loquendi ſit euidens. Secundus caſus eſt, Si
Iudex delegatus aliquid receperit à partibus, niſi
39 fortè eſculentum aut poculentum, mera liberalita-
Iudices delegati.
te oblatum, quod paucis diebus poſſit conſumi:
vel ſi, dum cogitur extra domicilium proficiſci,
acceperit pluſquam moderatas expenſas; vel deni-
que ſi aliquid acceperit, quando partes ſunt nota-
biliter pauperes; tenetur ad reſtitutionem, non ob-
ſtante quauis remiſſione. Patet ex cap. Statutum.
40 §. Inſuper, iuncto §. Si quid, de reſcriptis, in 6. Ter-
Inquiſitores.
tius caſus, Si Inquiſitores prætextu officij Inquiſi-
tionis pecunias extorſerint; tenentur reſtituere,
nullis priuilegiis, pactis vel remiſſionibus, ſuper
hoc valituris. Clement. Nolentes, de hæret.
41 His adde Quartum, Si Canonicus, qui Officio
Canonicus.
non intereſt, accipiat diſtributiones, tenetur ad re-
ſtitutionem. nec prodeſt remiſſio ceterorum, qui-
bus illæ accreſcunt, vt habetur in Concil. Trident.
ſeſſ. 24. cap. 12. de reformat.

Dubitatio III.

Vtrùm ceſſio bonorum excuſet à reſtitutione.

42 RESpondeo & Dico Primò, *Ceſſio bonorum* in
Ceſſio.
foro conſcientiæ non magis excuſat, quàm
neceſſitas ſine ceſſione excuſaret, vt rectè Nauar-
rus cap. 17. num. 86. Probatur; quia in hac ceſſione
tantùm conceduntur alimenta; idque ex quadam
miſericordia: neque ſemper, ſed quando caſus id
videtur mereri; vt patet L. Qui bonis. π. de ceſſio-
ne bonorum: atqui hæc etiam abſque ceſſione,
conſiſtendo in lege naturæ & gentium, retineri
poſſunt. Non enim tenetur debitor ſe ſpoliare ne-
ceſſariis alimentis; ita vt cogatur mendicare: ſed
poteſt retinere ea, quæ ſpectata conditione ſuæ
perſonæ, & eorum quos alere tenetur, iudicio pru-
dentis cenſentur neceſſaria: vt patet ex dictis du-
43 bit. 1. Idque verum eſt, etiamſi debeat ex delicto,
vt idem Nauarrus docet. quamuis ſi delictum ſit
notorium, (vt ſi ſciatur illum iniquis modis opes
collegiſſe) non tantùm retinere poſſit, quantum ſi
ex contractu deberet, & caſu aliquo in grande in-
fortunium incidiſſet; vt ſuprà oſtenſum eſt. quan-
tum autem quiſque in tali euentu poſſit retinere,
iudicio prudentis eſt definiendum.

Dico Secundò, In foro tamen exteriori ceſſio ad 44
hoc iuuat, ne debitor poſſit coniici in carcerem; vt
patet L. 1. C. Qui bonis cedere poſſunt: & ne, ſi
poſt ceſſionem aliquid acquirat, ei poſſit auferri,
quando eſt neceſſarium ad ſuam vel ſuorum ſuſ-
tentationem, vt patet ex L. Is, qui bonis. 4. & L.
Qui bonis. 6. π. de ceſſione bonorum: & §. vltimo
Inſtit. de actionibus.

Hinc ſequitur, Eum, qui abſque culpa cogitur 45
cedere bonis, ſi fiat executio in bonis eius per cre-
Abſque ſua culpa cedens.
ditores, poſſe abſcondere quantum neceſſarium
eſt, vt tenuiter viuat ſecundùm ſuum ſtatum; vt
docet Petrus Nauar. l. 4. c. 4. n. 60. & Silu. Reſtit. 7.
q. 6. & alij, qui admittunt, eum poſſe retinere vt
non egeat, id eſt, (vt expreſsè Silueſter ait) *ne ali-
quatenus indecenter viuat*. Idem colligitur apertè
ex Iuribus citatis, maximè quoad ea bona, quę poſt
ceſſionem acquirit: de quibus etiam is, qui debitor
eſt ex delicto, poteſt retinere quãtum neceſſarium
eſt, vt pro ſua conditione non indecorè viuat; nam
leges generatim loquuntur.

Petes, An leges id permittant de bonis, quæ 46
tempore inſtantis ceſſionis habebat?

Reſp. Ita videtur colligi ex d. L. Qui bonis. 6.
π. de ceſſione bonorum. vbi dicitur, *Eum qui bonis
ceſſit, non eſſe fraudandum quotidianis alimentis:*
quod eſt æquitati conſentaneum in debitore, qui
abſque ſua culpa non eſt ſoluendo.

Dico Tertiò, Si illi, qui hoc modo bonis ceſſere, 47
poſteà ad lautiorem fortunam peruenerint, tenen-
Poſteà tenetur.
tur integrè ſatisfacere. Eſt cõmunis DD. & patet;
nam idem Ius, quod ceſſionis priuilegium induxit,
hoc expreſsè ſtatuit, vt patet ex L. Cùm & filij fa-
milias. 7. C. Qui bonis cedere poſſunt. vbi dicitur:
*Apertiſſimi Iuris eſt, ſi quid pinguius acceſſerit de-
bitoribus, hoc iterùm vſque ad modum debiti, poſſe à
creditoribus legitimo modo auelli.* & L. 4. π. De ceſ-
ſione bonorũ dicitur: *Is qui bonis ceſſit, ſi quid poſt-*
Qui poſteà acquirit.
eà acquiſierit, in quantum facere poteſt conuenitur.
Idem habetur §. vlt. Inſtit. de actionibus. Ratio eſt; 48
quia per ceſſionem, debitum non fuit extinctum,
ſed conſopitum; donec ad pinguiorem fortunam
perueniret. Quod tamen intelligendum eſt, ſi ac-
quiſierit pluſquam ſibi eſt neceſſarium ad decen-
tiam ſtatus. nam ſi non amplius acquiſierit, non te-
netur, vt colligitur ex d. L. Qui bonis. 6. & §. vlt.
Inſtit. ſuprà, iuncta Gloſſa, quæ dicit, *illum teneri
ſoluere, deducto tamen ſemper, ne egeat*, iuxta L. In
condemnatione. 173. π. de regulis Iuris.

Notandum tamen eſt Primò, Quoſdam DD. 49
ſentire, eum, qui ceſſit bonis, quibuſdam actibus
Qui actu ignominioſo ceſſit.
iuxta conſuetudinem loci ignominioſis, (v.g. ſe-
dendo in loco publico, cum corbe capiti impoſito)
non teneri ſoluere debitum, etiamſi poſteà pin-
guiorem nactus fuerit fortunam: quia ea ignomi-
nia ſatis videtur punitus; videturque hęc pœna eſ-
ſe loco ſolutionis; ſicut qui punitus eſt pœna cor-
porali, loco pecuniariæ, quam præ inopia ſoluere
non potuit. Sed contrarium eſt verius, vt docet
Couar. 2. variar. c. 1. nu. 6. quia hæc pœna non im-
ponitur vt liberetur à ſolutione, ſed vt plectatur
culpa, quæ præſumitur ab eo admiſſa, accipiendo
mutuum & contrahendo, cùm eſſet impotens ſo-
lutionis. Accedit, quòd per ceſſionem bonorum
non tollatur obligatio naturalis, reſtitutionis; ſed
ſolùm competat exceptio, impediens litis conte-
ſtationem; iuxta communem ſententiam DD. de
qua vide Couarr. ſuprà.

Notan-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN